Qui decideix què es produeix

Un debat amb les posicions repartides per sorteig. No guanya qui parla més fort ni qui té raó de fons: guanya **qui defensa la seua posició amb un criteri i una evidència**.

Supòsit de treball: una ciutat mitjana de la costa necessita 500 habitatges de lloguer assequible.

Hi ha sòl on construir, hi ha empreses que poden fer-ho i hi ha gent que no pot pagar el que es demana ara. **Qui decideix quants se'n fan, com es fan i qui se'ls queda?**

Les tres preguntes, aplicades al cas

Cada equip ha de contestar les tres. No val dir només que el seu sistema és millor:

Què produir	Quants habitatges, de quina mida i on.
Com produir	Qui els construïx, amb quins recursos i amb quines exigències.
Per a qui produir	Qui se'ls queda i amb quin criteri: preu, sorteig, necessitat, antiguitat…

La regla del debat

Cada afirmació ha d'anar lligada a **un dels tres criteris** —**eficiència**, **equitat** o **llibertat**— i a **una dada o un exemple** de la teua targeta. Una frase que no es pot lligar a cap de les dues coses no compta, encara que siga bonica.
Ningú ha de defensar el que pensa: es defensa **la posició que t'ha tocat**. Al final hi haurà un torn per a dir què penses tu.

Com va

1 · Preparació en grup · 2 · Exposició: A, B i C · 3 · Rèplica creuada · 4 · Ronda de vigència · 5 · Tancament i retorn

Els rols

ROL	QUANTS	QUÈ FA
Obertura	1 per grup	Presenta la posició: com respon les tres preguntes i amb quin criteri. Encara no respon ningú.
Guardià de les dades	1 per grup	Té la targeta davant. Quan algú demana «d'on ho traus?», troba l'evidència i la passa a qui parla. És el rol més important dels que no parlen.
Anotació	1 per grup	Mentre parlen els altres, apunta els seus arguments **amb les seues paraules**. Sense estes notes no hi ha rèplica, només repetició.
Rèplica	1 per grup	Respon un argument concret d'un altre equip. No torna a fer l'exposició inicial.
Tancament	1 per grup	Un minut: què heu defensat, quina evidència ho sosté i quin atac dels altres s'ha quedat sense resposta.
La resta del grup	—	Preparen els arguments i, mentre parlen els altres, omplin el full d'observació.
FORA DELS EQUIPS		
Moderació	el professor	Dona la paraula i fa complir els temps i la regla del criteri. No diu qui té raó.
Cronometratge	1 alumne	Avisa a falta de 30 segons i talla quan s'acaba el temps.

Què s'avalua

Vocabulari econòmic: uses els termes de la situació amb precisió · **Evidència**: cada argument va amb una dada o un exemple, no amb una opinió · **Rèplica**: respons el que ha dit l'altre equip, no el que t'haguera agradat que diguera · **Respecte del rol**: defenses la posició que t'ha tocat encara que no la compartisques.

Què ha dit cada equip

Ompli'l mentre parlen els altres. Estes notes són el borrador del teu informe de la situació d'aprenentatge, així que escriu-hi arguments, no adjectius.

	A · MERCAT	B · PLANIFICACIÓ	C · MIXTA
Com responen «què produir»			
Com responen «per a qui»			
Millor argument			
Criteri que fan servir eficiència · equitat · llibertat			
Evidència que dona			
Atac que s'ha quedat sense resposta			

La teua conclusió

Ara sí que parles tu. Quin sistema respon millor **cada una** de les tres preguntes del cas? No fa falta que siga el mateix per a les tres: eixa és precisament la gràcia.

Què produir	
Com produir	
Per a qui produir	
Què has canviat d'opinió, si has canviat	

PER A TANCAR

Al principi de la sessió has votat qui s'hauria de quedar les entrades d'un concert que s'esgota en deu minuts. Tornaries a votar el mateix ara? Escriu-ho en una línia i digues per què.

A · Mercat

TARGETA DE POSICIÓ · NO LA MOSTREU ALS ALTRES EQUIPS

Defenseu que les tres preguntes les ha de respondre el mercat: milions de decisions coordinades pels **preus**, amb propietat privada, lliure iniciativa i competència.

Com responeu el cas

Què	Els habitatges que la gent estiga disposada a pagar. Si en falten, el preu puja i construir-ne surt a compte.
Com	Qui vulga i sàpia, amb la tècnica més barata que complisca les normes de seguretat.
Per a qui	Per a qui pague el preu. Qui no arribe, que reba ajudes en diners, no un pis assignat.

Els vostres arguments

- **Informació.** Ningú té tota la informació sobre quants pisos calen ni de quina mida. El preu la resumix: si puja, falta oferta, i eixe senyal arriba a tothom alhora.
- **Incentius.** Qui arrisca els seus diners i encerta, guanya. Per això s'innova en materials i en formes de construir més barat.
- **Llibertat.** Cadascú tria on viu i quant hi gasta. Ningú li assigna un pis en un barri per decret.
- **Rapidesa.** Quan canvien les preferències, el mercat reacciona sense esperar cap pla.

EVIDÈNCIA QUE PODEU CITAR

- Les economies planificades van acabar amb **escassetat crònica** de béns de consum i casi totes han evolucionat cap a formes mixtes o de mercat.
- El pa de Moscou: preu congelat dècades, cues i pa subvencionat usat per a alimentar el bestiar. **Un preu que no es mou deixa d'informar.**
- A Espanya, els serveis han passat del 56 % al 74 % del PIB en quatre dècades sense que cap pla ho ordenara.

US ATACARAN PER ACÍ

- «El mercat deixa fora qui no pot pagar.» **Reconeixeu-ho** i responeu amb ajudes a la renda: és més barat i no desincentiva construir.
- «Els preus pugen i no s'ha arreglat.» Responeu que el problema és que **no es construïx prou**: mireu qui dona els permisos i quant tarda.

Preguntes per a atacar

- **A B:** sense preus que us avisen, com sabreu quants pisos fan falta i on? Qui paga si el pla s'equivoca?
- **A C:** si poseu un topall al preu i alhora voleu més oferta, per què construiria ningú ací i no en un altre lloc?

ESPAI PER A PREPARAR · QUI DIU QUÈ I EN QUIN ORDRE

B · Planificació central

TARGETA DE POSICIÓ · NO LA MOSTREU ALS ALTRES EQUIPS

p.profedeeconomia

Defenseu que un bé bàsic no es pot deixar al mercat: les tres preguntes les ha de respondre un **pla públic**, amb propietat pública dels habitatges que es construïsquen.

Com responeu el cas

Què	Els 500 habitatges que fan falta, comptats a partir del cens i de les llistes de demanda.
Com	Amb sòl públic i empresa pública o contractes adjudicats, amb condicions fixades.
Per a qui	Per criteris de necessitat: renda, fills a càrrec, temps d'espera. No pel preu.

Els vostres arguments

- **Equitat.** La necessitat d'un sostre no depén de la renda. Repartir per preu vol dir que el mercat no falla: simplement deixa fora qui no pot pagar.
- **Direcció.** L'Estat pot orientar recursos cap a un objectiu col·lectiu i fer-ho a escala, que és el que el mercat no farà si guanya més amb segones residències.
- **Ja ho fem.** Hi ha béns que ja es reparteixen així i ningú els discutix: places escolars, trasplantaments, torns d'urgència. Ningú proposa subhastar-los.
- **Estabilitat.** Un parc públic de lloguer no desapareix quan el negoci deixa de ser rendible.

EVIDÈNCIA QUE PODEU CITAR

- La planificació permet **acumular i orientar recursos** cap a objectius col·lectius: educació, sanitat, habitatge, infraestructures.
- A Espanya el sector públic ja proveeix i produeix serveis essencials; la despesa pública ronda el **45 % del PIB**.
- El mercat de l'habitatge no reacciona de seguida: construir un edifici tarda anys, i mentrestant el preu puja sense que augmente l'oferta.

US ATACARAN PER ACÍ

- «Sense preus no teniu informació.» Responeu amb **registres de demanda, cens i llistes d'espera**: informació que el preu no dona i que ja s'usa per a les places escolars.
- «Cues i escassetat, com el pa de Moscou.» Distingiu: **planificar l'habitatge públic no és planificar tota l'economia**. Ningú proposa fixar el preu del pa.

Preguntes per a atacar

- **A A:** si el preu ho arregla tot, per què fa anys que puja i encara falten pisos? Quantes famílies han d'esperar mentre el senyal fa efecte?
- **A C:** una ajuda al lloguer que es paga al llogater, no acaba pujant el preu que cobra el propietari?

ESPAI PER A PREPARAR · QUI DIU QUÈ I EN QUIN ORDRE

C · Economia mixta

TARGETA DE POSICIÓ · NO LA MOSTREU ALS ALTRES EQUIPS

Defenseu que el mercat construïx i el sector públic garantix un mínim: mercats amb normes, un parc públic i ajudes per a qui no arriba. **Compte:** no val dir «una miqueta de cada» — heu de triar instruments concrets.

Com responeu el cas

Què	La major part la construïx qui vulga; el sector públic garantix que n'hi haja un mínim d'assequible.
Com	Empreses privades amb normes de qualitat i eficiència energètica, i sòl públic cedit a canvi de lloguer limitat.
Per a qui	La majoria per mercat; un parc públic i ajudes a la renda per a qui es queda fora.

Els vostres arguments

- **És el que fan totes.** Cap economia real és mercat pur ni pla pur. El debat de veritat no és quin sistema, sinó **quanta intervenció i on**.
- **Els dos motors.** Aprofiteu els incentius i la informació dels preus, i corregiu els resultats que deixen gent fora.
- **Instruments, no principis.** Sòl públic, promoció pública de lloguer, ajudes a la renda, regulació de qualitat i impostos: cada problema, la seua eina.
- **Reversible.** Si un instrument no funciona, es canvia. Un pla sencer o un mercat sense normes no es corregixen tan fàcil.

EVIDÈNCIA QUE PODEU CITAR

- Espanya, Alemanya, França o el Japó són economies mixtes en proporcions diferents: el model és **dominant al món**.
- Les quatre funcions del sector públic ja funcionen així: regular, proveir béns públics i preferents, redistribuir i estabilitzar.
- Educació i sanitat: producció pública i mercat convivint en el mateix sector sense que ningú demane triar-ne un.

US ATACARAN PER ACÍ

- «No us mulleu.» Responeu amb **un instrument concret i el seu perquè**: per exemple, sòl públic amb lloguer limitat trenta anys, en lloc de topall general de preus.
- «Cada intervenció té efectes secundaris.» Doneu-los la raó i expliqueu com els controlaríeu: eixa és exactament la feina d'una economia mixta.

Preguntes per a atacar

- **A A:** accepteu que hi haja famílies sense accés mentre el preu fa la seua faena? Quant de temps és acceptable?
- **A B:** qui construïx els 500 pisos, amb quins diners i en quant de temps? Què passa si el pressupost canvia amb el govern següent?

ESPAI PER A PREPARAR · QUI DIU QUÈ I EN QUIN ORDRE